

Towards a critical geography of the Israeli land and planning laws

« *Entre le fort et le faible, entre le riche et le pauvre, entre le maître et le serviteur, c'est la liberté qui opprime, et la loi qui affranchit* » klinkt het bekende citaat van Henri Lacordaire. Het is de wet die bevrijdt, omdat die tussen de kwetsbare en de machtige instaat. Het lijkt een vanzelfsprekend en normaal aanvoelende redenering. Maar de geldigheid ervan strekt tot aan de grenzen van Israël en Palestina; in dat laatste geval gebruiken we beter 'de bezette gebieden'. Al heeft Israël vanaf zijn ontstaan in 1948 een complex juridisch-ruimtelijk controleapparaat opgezet om controle over de Palestijnen te bewaren, toch bracht het Oslo vredesakkoord in 1993 een verdieping van het regime van controle en macht. Wetten en ruimte zijn hierin cruciale elementen. Het Oslo vredesproces vormde de Westelijke Jordaanoever om tot een archipel van onleefbare 'Bantoestans'. Het gebied werd opgesplitst in zones de A, B en C. Die laatste zone, die 60 procent van het territorium van de Westelijke Jordaanoever bevat, staat onder militair bewind van het IDF (Israeli Defense Forces). Het hele territorium wordt doorploegd met vliegende checkpoints, plotse controleposten en bypass-wegen die Palestijnen en bezettende Israëli's uit elkaar halen. Zoals Eyal Weizman (2007) stelt: "*Space is not the background of the conflict, but rather the medium.*" Het territorium wordt zo georganiseerd dat er diverse lagen van macht en controle worden opgebouwd. Diezelfde Weizman noemt het '*the politics of verticality*': "*The region was no longer seen as a two-dimensional surface of a single territory, but as a larger three-dimensional volume, containing layered series of ethnic, political and strategic territories.*" Eén laag in die verticaliteit van macht en controle is 'de wet' en een amalgaam van juridische instrumenten. Op dit kruispunt van ruimte en wet, maakt Jana Van Braeckel haar eindwerk, gevoed

door de kritische geografie en de juridische geografie (legal geography).

Origineel aan deze masterthesis is dat Van Braeckel ons meeneemt binnen 'de grenzen' van Israël zelf, en naar een kwetsbare groep Israëli's die bedreigd zijn in hun woonrecht. In de Naqab regio van Israël worden inheemse Arabische bedoeïenen onderworpen aan een regime van politiek-ruimtelijke en juridische disciplinerende, controle, onderdrukking en repressie. Ondanks het bezitten van vormen van historische eigendomsrechten, verbonden met andere lagen van de geschiedenis die teruggaan op de (pre)Ottomaanse en Mandaatperiode onder de Britten, worden hun woningen voortdurend bedreigd met sloop en worden Bedoeïengemeenschappen hergevestigd in stedelijke kernen. Dat regime van controle werkt niet door de wet op te schorten, maar door het binnen en buiten van de wet met elkaar te verbinden. Geïnspireerd door het denkkader van Giorgio Agamben (1998) over 'het naakte leven', heeft de wet een binnen en buiten. De soevereine kracht waarop het binnen van de wet gebaseerd is om legitimiteit af te dwingen, gaat in laatste instantie terug op geweld dat zich in 'het buiten' van de wet bevindt, maar niettemin constitutief is voor de wet zelf. Of ruimtelijk vertaald: ruimtelijke regimes van geweld bestaan uit een binnen en buiten: het binnen is gedefinieerd door wetten en eigendomsrechten, eigenaarschap. Het buiten wordt bepaald door onzekere en onderontwikkelde landtitels en gemeenschapsclaims, en de afwezigheid van staatsgarantie voor eigendomsrechten. In dit buiten, dat constitutief verbonden is met het binnen van de wettelijke orden, heerst wanorde, geweld en 'het naakte leven' waar Arabisch-Israëli's Bedoeïenen rechteloos zijn. De Israëli's staat ontwikkelt een gelaagd

Oproep tot het erkennen van een Bedouin dorp'
Bron: bimkom.org

systeem van wetten die inspelen op de status van het land en het eigendomsrecht: de Absentee property law (1948), State property (Ottomaanse wet), Public property, Archeologische sites en natuurreservaten. Ruimte wordt sociaal geproduceerd door de wet, en vervolgens weer verankerd in wetten. Van Braeckel gaat als een pedagoge te werk om ons dat hele complexe plaatje van ruimtelijk-juridische macht en controle uit te leggen.

Ruimte wordt sociaal geproduceerd door de wet en vervolgens weer verankerd in wetten

Het grotere verhaal waarin dit regime van controle, disciplineren en onderdrukking zich ontvouwt, is het Israëlische settler-kolonisatie project waarbij een Judaïsering van het land wordt doorgedrukt door rechten van andere minderheden te ontkennen en te ontnemen. "Maximum security and maximum territory for Israel with a minimum of Arabs", zo verwoorde Yigal Allon die doctrine van het Zionistisch-koloniseringsproject in 1967. Sari Hanafi gebruikt de term 'Spaciocide', om het loskoppelen van populaties en land uit te leggen. "Spaciocide policy is the potentiality of a structure of juridical-political delocaliation and dislocation aimed at transferring

the Palestinians population whether internally or outside of fluid state borders". Van Braeckel bespreekt dat regime van macht en controle, en ontleedt het haarfijn in haar eindwerk.

Van Braeckel trekt een laatste analytische schuif open, om verder begrip te verdiepen voor de lezer. Het doet denken aan Edward Said's werk Orientalism. Dat hele juridisch-ruimtelijke machtssysteem hult zich in en legitimeert zich via een discours van modernisatie van tribale populaties en 'de woestijn laten bloeien daar waar er niks was'. Grote delen van wat ooit het territorium was van Bedoeïenenstammen wordt nu hertaald in de doctrine van 'terra nullius', die het conceptueel 'ledigen' van de ruimte faciliteert. Bewoners van niet-erkende dorpen zijn opeens herleid tot indringers of krakers die illegaal staatsland bezetten.

Dat rijke verhaal lees je in de eindverhandeling van Jana Van Braeckel. Het feit dat de studente etnografisch onderzoek verbindt aan een literatuurstudie, waarin 'kritische geografie' over 'ruimtelijke rechtvaardigheid' wordt verbonden aan 'kritische legal geography' waar ruimtelijke analyse gekruist wordt met de macht van de wet en juridische technologie, maakt dit verhaal empirisch hard. Een laatste hoofdstuk over ruimtelijke rechtvaardigheid, die de paradoxen van een etnische strategie en landrechten bespreekt, toont alleen maar de kritische kracht van Jana Van Braeckel's eindwerk.

Literatuurselectie

Hanafi, S. (2009) Spacio-cide: colonial politics, invisibility and rezoning in Palestinian territory. Contemporary Arab Affairs 2, nr 1, pp. 106–121.

Weizman, E. (2007) Hollow land: Israel's architecture of occupation. London, New York: Verso.

Pascal Debruyne is als postdoctoraal onderzoeker verbonden aan de UGent, vakgroep Conflict en Ontwikkeling, onderzoekscentrum MENARG (Middle East and North Africa Research Group).

Jana van Braeckel (jana.vanbraeckel@gmail.com), de auteur van de besproken scriptie, is MSc Sociale Agogiek en MSc Conflict en Ontwikkeling (UGent).

Nederzettingen van Bedouin families worden vernield in Beit Hanina, Oost-Jeruzalem
Bron: Issam Rimawi / APA images

